

Książański Park Krajobrazowy

Został utworzony 28 października 1981 roku jako jeden z pierwszych w Sudetach, na skraju Pogórza Wałbrzyskiego, pomiędzy Świebodzicami, a Wałbrzychem. Utworzenie parku miało na celu zachowanie wartości przyrodniczych i kulturowych części strefy brzeżnej pogórza, popularyzacji i upowszechniania tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania. Obszar ten, o urozmaiconej rzeźbie terenu, o zróżnicowanym środowisku leśnym oraz bogatej florze i faunie, stanowi wysokiej rangi zaplecze rekreacyjne dla sąsiadujących z nim miast. Swoim zasięgiem obejmuje dwa rezerваты przyrody i dwa obszary NATURA 2000.

Rezerwat przyrody

Przełomy pod Książem k. Wałbrzycha - to leśny rezerwat częściowy, położony na terenie Książańskiego Parku Krajobrazowego. Utworzony w 2000 roku (powierzchnia 231,41 ha). Został objęty formą ochrony w ramach sieci NATURA 2000, z uwagi na ochronę krajobrazu przełomów rzeki Pełcznicy i strumyka Szczawnika. Ochroną rezerwatową są objęte drzewostany, w większości bukowe, zachowane w stanie zbliżonym do naturalnego z różnorodnymi przedstawicielami fauny i flory. Na terenie rezerwatu można zaobserwować bogactwo roślin: cis pospolity, barwinek pospolity, lilia złotogłów, bluszcz pospolity, różanecznik złoty, kalina koralowa, parzydło leśne, jak i zwierząt: muflon, rzekotka drzewna, gniewosz plamisty, puchacz, salamandra plamista, kruki, dzięcioły, a poza tym 8 gatunków nietoperzy.

Spacerując szlakiem „Ścieżka Hochbergów” napotkamy liczne obiekty historyczne oraz przyrodnicze, wśród nich:

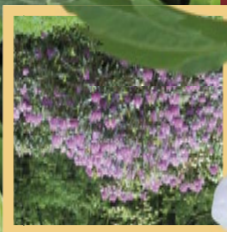
Zamek Książ

Położony w Wałbrzychu, zaliczany jest do największych zamków w Polsce, razem z Wawelem i Malborkiem. Zwany „Perłą Dolnego Śląska” został wybudowany w 1292 roku przez księcia z linii Piastów świdnicko – jaworskich Bolka I Surowego. W początkach swego istnienia zamek był typową warownią obronną, a kolejni właściciele, którzy go przebudowywali oraz upływający czas powodowały ciągłe zmiany w wyglądzie tej majestatycznej budowli. Od 1509 roku do roku 1938 panowała tu rodzina Hochbergów, a ostatnią Panią na Zamku była Księżna Daisy – pełna uroku angielska arystokratka o interesującym życiorysie. Najpiękniejszą salą zamku jest barokowa Sala Maksymiliana. Wokół Książa znajdują się malownicze tarasy. Podczas II wojny światowej drążone były pod zamkiem olbrzymie tunele przez więźniów z obozu Gross-Rosen w ramach kompleksu „Riese”.

Ze względu na różnorodność krajobrazową cały obszar parku został umownie podzielony na trzy zespoły krajobrazowe:

- **dobromierski** (północno-zachodni) obejmujący otoczenie sztucznego zbiornika wodnego „Dobromierz” o powierzchni 1 km²,
- **książański** (centralny) - obejmujący przełomowe odcinki Pełcznicy i Szczawnika w okolicy zamku Książ,
- **lubiechowski** (wschodni) - to masyw o kopulastych wzniesieniach z przepływającymi - Lubiechowską Wodą i Witoszówką, z dużą atrakcją geologiczną Jeziorkiem Daisy

„Ścieżka Hochbergów” Szlak przyrodniczo-edukacyjny

Partnerzy projektu

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Wałbrzych z siedzibą w Boguszowie-Gorcach
ul. Miła 2, 58-372 Boguszów-Gorce
www.wroclaw.lasy.gov.pl
e-mail: walbrzych@wroclaw.lasy.gov.pl
tel. 74 888 05 60; 74 888 05 74

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych Oddział Wałbrzych Mokrzeszów 111, 58-160 Świebodzice
www.dzpk.pl
tel. 74 850 88 11

Publikację sfinansowano ze środków własnych partnerów projektu.

Urząd Miejski w Wałbrzychu
plac Magistracki 1, 58-300 Wałbrzych
www.walbrzych.eu
e-mail: promocja@walbrzych.eu
tel. 74 665 51 00; 74 665 51 10

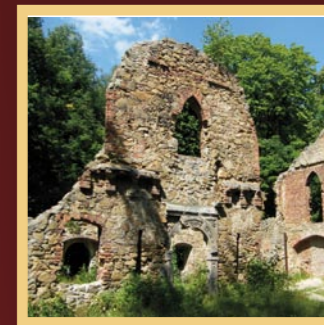
Urząd Miejski w Świebodzicach
ul. Rynek 1 58-160 Świebodzice
www.swiebodzice.pl
e-mail: swiebodzice@swiebodzice.pl
tel. 74 666 95 17; 74 666 95 71

Przedsiębiorstwo Zamek Książ w Wałbrzychu Sp. z o.o.
ul. Piastów Śląskich 1, 58-306 Wałbrzych
www.ksiaz.walbrzych.pl
e-mail: info@ksiaz.walbrzych.pl
tel. 74 664 38 34; 74 664 38 50

Zamek „Stary Książ”

Zbudowany w końcu XVIII w. jako romantyczne ruiny. W czasach jego świetności była tam restauracja, pokoje gościnne, muzeum militariów. Często organizowano tam turnieje rycerskie. W 1945 roku zamek spłonął. Od tej pory są to trwałe ruiny. Na zamku umiejscowiony jest punkt widokowy, z którego można podziwiać Zamek Książ.

Kościół św. Anny

Świątynia jest usytuowana w dzisiejszej dzielnicy Wałbrzycha – Szczawienko. Pierwsze informacje na temat kościoła pochodzą z 1318 roku. W XVI wieku cmentarz przy świątyni był miejscem spoczynku rodziny Czettritzów. W 1816 roku kościół spłonął. Odbudowano go ponownie w 1822 roku. Architektura obecnej bryły świątyni zbudowana jest w stylu późnogotyckim, wieża, której hełm pochodzi z XVII wieku, ma charakter renesansowy. Na przykościelnym cmentarzu znajduje się grób polskiego generała wojsk napoleońskich i brata Marii Walewskiej – Benedykta Łączyńskiego.

Cis „Bolko”

Jest to jeden z najstarszych cisów w Sudetach, którego wiek ocenia się dzisiaj na około 600 lat. Niegdyś cis uważany był jednak za jeszcze starsze drzewo. Niemiecki przyrodnik Aleksander von Humboldt w I połowie XIX wieku szacował jego wiek na 800 lat. Dokładane oszacowanie wieku drzewa jest niemożliwe ze względu na wypalone korzenie.

Ruiny kościoła św. Anny

Kościółek romański św. Anny jest najstarszym zabytkiem sakralnym na terenie dzisiejszych Świebodzic. Pierwsza ściśle historyczna wzmianka źródłowa na jego temat zapisana została już za czasów rządów księcia Henryka Brodatego w roku 1226. Na przełomie wieku XIV-XV kościół św. Anny został przebudowany ze stylu romańskiego na styl gotycki. Jak głosi legenda, obiekt ten spłonął od uderzenia pioruna i od tego czasu pozostaje w ruinie.

Pozostałości obozu pracy z okresu II wojny światowej

W latach 1943-1945 na terenie Zamku Książ i Gór Sowich realizowane były pod nadzorem organizacji TODT prace budowlane w ramach tzw. kompleksu Riese (z niem. Olbrzym). Był to jeden z największych projektów górniczo-budowlanych hitlerowskich Niemiec, prawdopodobnie w Książu miała być jedna z kwater głównych Hitlera. Powstał wówczas projekt utworzenia potężnych budowli podziemnych. Prace te wykonywane były przez więźniów z obozu Gross Rosen. W bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji powstawały obozy pracy dla więźniów. Budowa ta nie została ukończona.

Miejsca godne zobaczenia w pobliżu

„Ścieżki Hochbergów”:

Stado Ogierów Książ – zespół budynków stajni i ujeżdżalni o zabytkowej konstrukcji szkieletowej wzniesiony w 1844 r.

Palmiarnia – wybudowana na początku XX wieku jako prezent Jana Henryka XV von Hochberga dla swej małżonki Księżnej Daisy.

Mauzoleum - wybudowane w 1734 r. jako pawilon letni, od 1883 przekształcone na Kaplicę Grobową Hochbergów.

Zabytkowe domki w stylu szwajcarskim z okazałą Bramą Lwów z XVIII wieku (wejście do Parku od strony Świebodzic).

Szlak przyrodniczo-edukacyjny „Ścieżka Hochbergów”

Ścieżka Hochbergów biegnie wąwozem rzeki Pełcznicy na terenie rezerwatu przyrody „Przełomy pod Książem k. Wałbrzycha” wchodzącego w skład Książańskiego Parku Krajobrazowego, którego centralnym punktem jest Zamek Książ. Ścieżka spina ze sobą dwa sąsiadujące miasta Wałbrzych i Świebodzice.

W XIX wieku były tu „piękne i liczne mostki, brzeg z brzegiem, skałę ze skałą łączące, pawilony, dziwaczne przejścia przez skały, wyłomy (...), pustelnia romantycznie w drzewach ukryta, Świątynia Karoliny, Siedzenie Myśliwego (...)”.

Realizacja „Ścieżki Hochbergów” ma na celu przywrócenie tego obszaru do stanu z lat świetności. Powstaną na jej szlaku nowe mostki, platforma widokowa oraz przystanki z tablicami edukacyjnymi dla turystów.

Szlak jest miejscami trudny technicznie. Ściany wąwozu Pełcznicy, wznoszą się na niespełna 100 metrów wysokości i tworzą kilkudziesięciometrowe przepaści. Porasta je stary las mieszany, co czyni to miejsce szczególnie bajkowym latem i jesienią. Uzupełnieniem przyrodniczego charakteru ścieżki jest obecność na trasie licznych obiektów historycznych, których nie sposób pominąć.

Nadleśnictwo Wałbrzych

Nadleśnictwo Wałbrzych zarządza terenami leśnymi, przez które przechodzi Ścieżka Hochbergów. Jest to jednostka organizacyjna Lasów Państwowych, której głównym zadaniem jest nadzór oraz prowadzenie gospodarki leśnej w lasach należących do Skarbu Państwa. Obecnie Nadleśnictwo Wałbrzych zarządza lasami na powierzchni prawie 16 000 ha. Struktura Nadleśnictwa to oprócz siedziby głównej również 13 leśnictw – jednostek terenowych. Głównym celem gospodarki leśnej jest przebudowa, zastąpienie drzew iglastych liściastymi, ponieważ dominującym gatunkiem na terenie Nadleśnictwa jest świerk, który zajmuje łącznie 70% ogólnej powierzchni. Wynika to z prowadzenia już od XIX wieku intensywnej gospodarki leśnej, a przede wszystkim stosowania zrębów kopalniakowych i wprowadzania monokultur świerkowych. Lasy Nadleśnictwa Wałbrzych to region o dużych kontrastach krajobrazowych i przyrodniczych. Z uwagi na wyjątkowe walory przyrodnicze utworzono na terenie lasów Nadleśnictwa: Park Krajobrazowy Gór Sowich, Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich, Książański Park Krajobrazowy, rezerwat przyrody „Przełomy pod Książem k. Wałbrzycha” oraz obszary Natura 2000:

Gór Sowich, Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich, Książański Park Krajobrazowy, rezerwat przyrody „Przełomy pod Książem k. Wałbrzycha” oraz obszary Natura 2000:

- Ostoja Nietoperzy Gór Sowich,
- Góry Kamienne,
- Masyw Chełmca,
- Przełomy Pełcznicy pod Książem,
- Dobromierz.

Szlak przyrodniczo-edukacyjny „Ścieżka Hochbergów”

Kierunek Wrocław	Tablica informacyjna	Poczta; leśniczówka	Drzewa zabytkowe
Kierunek Wałbrzych	Platforma widokowa	Teatr; kino	Skałka; punkt widokowy; kamieniołom
	Tablica tematyczna	Kościół; kościół zabytkowy	Znakowane szlaki turystyczne
	Ścieżka Hochbergów	Kaplica; krzyż	Drogi przelotowe
	Rezerwat przyrody	Zamek; ruina	Drogi inne
	Granice parku krajobrazowego	Pałac; inny zabytek	Koleje
		Hotel; schronisko; schronisko młodzieżowe	